

VIII.

Το φεγγάρι που έπλεκε τα σύννεφα σταυροβελονιά

- Αϊντίν σε ζητούν.

Ακούγοντας το κουδούνι αισθάνθηκε ένα κακό προαίσθημα, ανασηκώθηκε στο κρεβάτι στήνοντας αυτί, ποιος να ήταν τέτοιαν ώρα, κόντευαν μεσάνυχτα, έξω έβγαινε σπάνια πια, από τις σκαλωσιές του μεγάλου έργου κατευθείαν στο υπόγειο δυάρι, μετά το επεισόδιο πήραν τα μέτρα τους, τις προφυλάξεις τους, κανένας πια δεν σχόλαγε μόνος του και για τις λίγες μετακινήσεις τους χρησιμοποιούσαν μόνο την αστική συγκοινωνία, μετά την εκτέλεση του προέδρου της «ANEMH ΑΕ» τα μπλόκα στο μετρό ήταν καθημερινά και στον κύκλο των πολιτικών προσφύγων είχαν αρχίσει προσαγωγές, για να πηγαινοέρχεται στη δουλειά άλλαζε τρία λεωφορεία, κάθε μέρα και διαφορετική διαδρομή, αυτή ήταν και η έξοδός του, η διασκέδασή του, τελευταία είχε κόψει και τη ρακί του σαββατόβραδου στο καφενείο της γειτονιάς, παρέες δεν είχε εκτός τους συγγάτοικους, όσο για τον ασπρουλιάρη από εκείνη τη μέρα δεν τον ξαναπήρε το μάτι του στο εργοτάξιο και στο Νίκο δεν είχε δώσει ακόμα τα χαιρετίσματα του σωτήρα του, αύριο κιόλας θα τον έπαιρνε τηλέφωνο,

Το μυαλό του πήγε στο κακό, χωρίς να ανάψει το φως άνοιξε με προσοχή το πατζούρι που έβλεπε στο δρόμο, δεν πρόσεξε κάτι το ανησυχητικό, στο κατώφλι της εξώπορτας έστεκε ένας νεαρός, μόλις τον είδε έβγαλε ένα στεναγμό ανακούφισης.

- Δεν είπαμε ότι δεν θα βρισκόμαστε εδώ;

- Άκου και θα με δικαιολογήσεις. Η Ιρίνα με τη μικρή φτάνουν τα χαράματα. Θα τους βγάλουν στο ανατολικό ακρωτήρι.

Ο Αϊντίν ντύθηκε στα γρήγορα και άναψε τσιγάρο κόβοντας νευρικές βόλτες στα ελάχιστα τετραγωνικά της στενόχωρης κάμαρης, στην τέταρτη γύρα τράβηξε τρεις απανωτές ρουφηξιές μέχρι η καύτρα να φτάσει στο φίλτρο, άφησε τη γόπα να πέσει στο πάτωμα κρατώντας προς στιγμή το χέρι του μετέωρο, την έσβησε λειώνοντάς τη με το τακούνι και άρχισε να σχηματίζει τον αριθμό του Νίκου στο τηλέφωνο.

- Τον κύριο Σιαμάντη παρακαλώ.

- Ο ίδιος.

- Είμαι ο Αϊντίν, δεν ξέρω αν έκανα καλά που σε πήρα... Έρχεται η Ιρίνα. Με τη μικρή.

Παύση.

- Πότε;

- Τα χαράματα θα πρέπει να έχουν πιάσει στεριά.
- Ξέρεις που θα τους βγάλουν;
- Ξέρω.

Δεύτερη παύση.

- Πότε λες να φύγουμε;
- Και τώρα αμέσως.
- Εντάξει. Σε μια ώρα στην αερογέφυρα του περιφερειακού.

Περασμένα μεσάνυχτα και το φεγγάρι έπλεκε τα σύννεφα σταυροβελονιά, η μερσεντές ακολουθούσε την πορεία του διασχίζοντας με ταχύτητα τον επαρχιακό, ο δρόμος άδειος και σκοτεινός και το κρυφτούλι του φεγγαριού στα σύννεφα αντιφέγγιζε στα πρόσωπα τους σαν φως κινηματογραφικής οθόνης, ο Νίκος και ο Αϊντίν διασταύρωσαν τα βλέμματα τους σιωπηλοί.

- Ο καιρός χαλάει, είπε Νίκος, έτσι για να πει κάτι.
- Το πάει για βροχή, συμφώνησε αμέσως ο Αϊντίν.

Και καταπίνοντας τον κόμπο που του είχε σταθεί στο λαιμό, συνέχισε.

- Δεν ήξερα ότι θα εκπροσωπούσες εσύ την εταιρεία στη κηδεία.
- Γιατί, αν το ήξερες τι θα άλλαζε;
- Δεν ξέρω...

Ο Νίκος έκοψε την κουβέντα και άνοιξε το ραδιόφωνο, πρώτη είδηση η επικήρυξη του Γρηγόρη Σιαπά ή Άφαντου ως υπ' αριθμόν ένα ύποπτου για τη δολοφονία του προέδρου της «ANEMH ΑΕ», οι έρευνες συνεχίζονταν και οι προσαγωγές στην αντιτρομοκρατική καθημερινές, είμαστε πολύ κοντά στο τέλος, δήλωσε ο αρχηγός της αστυνομίας, όλα γίνονται στο πλαίσιο της νομιμότητας και κανένας αθώος πολίτης δεν έχει να φοβηθεί τίποτα.

Ο Νίκος άναψε τα αλάρμ, έκοψε ταχύτητα και καβάλησε τη λωρίδα ασφαλείας, στο πρώτο πλάτωμα στα δεξιά του δρόμου πάτησε απότομα το φρένο, τα λάστιχα της μερσεντές σχημάτισαν πάνω στην άσφαλτο ένα σίγμα τελικό, από την ταραχή του άφησε το γκάζι χωρίς να βγάλει ταχύτητα, η μηχανή τραντάχτηκε απότομα βγάζοντας ένα θυμωμένο βρυχηθμό.

- Τι συνέβη, ρώτησε έκπληκτος ο Αϊντίν.
- Αυτός που καταζητείται για τη δολοφονία του προέδρου της εταιρείας είναι φίλος μου... από τα παλιά. Ήμασταν στην ίδια φοιτητική οργάνωση, απάντησε μετά από μια απροσδιόριστη παύση ο Νίκος.
- Μπλεξίματα... τον είχες δει τον τελευταίο καιρό;

Ο Νίκος αντί για απάντηση έβγαλε ένα στεναγμό απογοήτευσης και ετοιμάστηκε να γυρίσει τη μίζα

- Δεν ξέρω αν είναι της ώρας, αλλά έχω να σου εξιστορήσω ένα γεγονός που μου συνέβη τις προάλλες, είπε κουμπωμένα ο Αϊντίν και μη παίρνοντας καμιά απόκριση άρχισε να του διηγείται με μια ανάσα τη συμπλοκή με τους φασίστες και το απρόσμενο φινάλε της.

Με τα τελευταία λόγια ο Νίκος του ζήτησε να περιγράψει με κάθε λεπτομέρεια το σωτήρα του.

- Αυτός είναι! Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία
- Έτσι εξηγούνται όλα, συνέχισε και άρχισε να διηγείται με λεπτομέρειες την ιστορία της παρέας των φοιτητικών του χρόνων, ενώ ο Αϊντίν τον άκουγε σιωπηλός με τη σκέψη του να δραπετεύει στην Ιρίνα και τη Γετέρ.

Τα πρώτα σπίτια εμφανίστηκαν λίγο πριν την αμφιλύκη, ένας αέρας είχε σηκωθεί ξαφνικά παρασέρνοντας στο διάβα του πέτρες και χώματα, θα διέσχιζαν την

παραθαλάσσια κωμόπολη και θα τραβούσαν για το ανατολικό ακρωτήριο, μα τα τρία ασθενοφόρα που τους προσπέρασαν με ταχύτητα τους κίνησαν υποψίες, έστριψαν για το λιμάνι, στη σκάλα τα φορτηγά ψυγεία στη σειρά, οι ψαράδες παζάρευαν με τους εμπόρους.

- Με το συμπάθιο ρε παλικάρια, αλλά προς τι τόση φασαρία τέτοια ώρα;
- Έπεσε σε ξέρα ένα καϊκι με λαθρομετανάστες, κάποιοι βούτηξαν στη θάλασσα.
- Και τώρα που τους έχουν;
- Στο σχολείο, αλλά εσείς ποιοι είστε για να χουμε καλό ρώτημα;
- Δημοσιογράφοι. Κατά που πέφτει το σχολείο;

Οδηγός τους η σημαία που πλατάγιζε σαν δαιμονισμένη στον ιστό της, ο Αϊντίν και ο Νίκος βρήκαν ανοιχτή την πόρτα του πέτρινου διώροφου, καμιά τριανταριά ταλαίπωροι μετανάστες έτρωγαν μπισκότα καθισμένοι στα ξύλινα θρανία, η Ιρίνα και η μικρή δεν ήταν ανάμεσά τους, ο Αϊντίν πρόλαβε να μιλήσει με κάποιους πριν εμφανιστεί ο αστυνομικός με τον αχνιστό καφέ στο ένα χέρι και το τσιγάρο στο άλλο, μόλις τους είδε χασμουρήθηκε βαριεστημένα.

- Βρε, βρε έφτασαν κιόλας οι επιτροπές αλληλεγγύης.
- Που είναι οι υπόλοιποι, ρώτησε αυστηρά ο Νίκος.
- Κάτι πήρε το αυτί μου για το νοσοκομείο, απάντησε βαριεστημένα, περισσότερο για να τους ξεφορτωθεί.

Ο αέρας έξω λυσομανούσε, έφτασαν στο κτίριο του παλιού τελωνείου μουδιασμένοι, το ντύσιμο και το παρουσιαστικό του Νίκου συνετέλεσε στο να προσπεράσουν τους δυο λιμενικούς στην είσοδο της πτέρυγας με τους ναυαγούς που είχαν πέσει στη θάλασσα, οι γιατροί τους οδήγησαν σ' ένα θάλαμο με δέκα κρεβάτια, όχι, δεν ήταν ούτε εκεί.

- Υπάρχουν κι άλλοι;
- Αυτοί που έμειναν στη βάρκα. Κάποια γυναικόπαιδα.
- Που τους έχουν;
- Στο κέντρο υποδοχής προσφύγων.

Πήραν τον παραλιακό, ο αέρας στροβίλιζε σύννεφα σκόνης κι η θάλασσα μεθυσμένη ξερνούσε στην αμμουδιά, μια διαφημιστική πινακίδα έσκασε μπροστά τους και μια μανόλια γονάτισε καταμεσίς του δρόμου, το κέντρο υποδοχής, ένα μεσαιωνικό φρούριο χωρίς παράθυρα, έστεκε μετέωρο στην ακροθαλασσιά.

Ένα κύμα έσκασε στο βράχο πιτσιλίζοντάς τους το πρόσωπο, τράβηξαν τρέχοντας προς τη μοναδική είσοδο του φρουρίου, ο λιμενικός τους έκοψε απότομα τη φόρα.

- Που πάτε, απαγορεύεται.

Ο Νίκος του εξήγησε δείχνοντας του τον Αϊντίν.

- Ψάχνει τη γυναίκα του και το παιδί του.
- Μόνο για ένα λεπτό.

Ανθρώπινα κορμιά τυλιγμένα σε κουβέρτες κείτονταν πάνω σε χαρτόνια στο υγρό δάπεδο, ο Αϊντίν προχώρησε βήμα βήμα προσέχοντας τα πατήματά του, μύριζε μούχλα κι ένα περίεργο βουητό στριφογυρνούσε στον αέρα, γύρω του βλέμματα τρομαγμένα, κάποιοι τον κοιτούσαν σαν να εκλιπαρούσαν έλεος και κάποιοι κατέβραζαν τα μάτια φοβισμένοι, ένας νεαρός του ζήτησε νερό και μια γυναίκα βόγκηξε κρατώντας το στήθος της, ώσπου του φάνηκε πως άκουσε το όνομά του, δεν έκανε λάθος, η φωνή της Ιρίνας ήταν μαζί λυγμός και κραυγή.

Ο Νίκος κάτι ψιθύρισε στον λιμενικό που παρακολουθούσε τη σκηνή απαθής, αυτός κούνησε αρνητικά το κεφάλι του, ο Νίκος επέμενε, η συζήτηση εκτραχύνθηκε,

μα ξαφνικά τα πνεύματα ηρέμησαν, ο λιμενικός τραβήχτηκε στο καμαράκι δίπλα στην είσοδο.

Βγήκε μαζί μ' ένα γαλονά με ύφος ναυάρχου, ο λιμενικός έγγεψε στο Νίκο καταφατικά πίσω από την πλάτη του γαλονά κι ο Νίκος έβγαλε αμέσως από την τσέπη του ένα τσεκ επιταγών.

Ζήτημα αν έβλεπε τέσσερα πέντε μέτρα μπροστά του, αγκάλιασε το τιμόνι και κατέβασε πρώτη, η μερσεντές μούγκρισε στις χαμηλές στροφές, ο Νίκος άναψε τα φώτα και γύρισε το διακόπτη στην τελευταία σκάλα, οι υαλοκαθαριστήρες ανέβασαν ταχύτητα μα το νερό κατέβαινε σαν καταρράκτης πάνω στο παρμπρίζ, ο αέρας είχε κοπάσει δίνοντας τη θέση του σε μια ατέλειωτη νεροποντή, στο βάθος από μια τρύπα του ουρανού ξεχειλίζει ένα φως σεμνό για να θυμίζει πως είχε ξημερώσει, η Ιρίνα στο πίσω κάθισμα είχε γύρει κρατώντας τη μικρή στην αγκαλιά της.

Η ανάσα της βαριά και αργόσυρτη, μα εκεί που ετοιμαζόταν να σβήσει, ένας ρόγχος ξανάρχιζε τον κύκλο, ο καιρός γυρίζει! να προλάβουμε! έρχεται καταιγίδα! απαντούσε ο νεαρός που στεκόταν στο τιμόνι, στις διαμαρτυρίες των ταλαιπωρημένων επιβατών να ρίξει ταχύτητα, είχε μπουνάτσα και όλα πήγαιναν κατ' ευχήν, η Ιρίνα ευλογούσε την τύχη της κάτω στην καμπίνα με τα άλλα γυναικόπαιδα, μα κάθε φορά που έβγαζε το κεφάλι στο κατάστρωμα τα αστέρια λιγότευαν και ο ουρανός χαμήλωνε απειλητικά, όταν σηκώθηκε σοροκάδα δεν ξεμύτισε από την καμπίνα και όταν άκουσε τις πρώτες βροντές έσφιξε στην αγκαλιά της τη Γετέρ, ακολούθησε ένα απέραντο τραμπάλισμα, τα ξερατά ξεχύθηκαν σαν μικροί χείμαρροι από παιδικά στόματα, στον πανικό της δεν είχε αντιληφθεί πως η μηχανή δεν ακουγόταν πια, μέχρι που ένα δυνατός κρότος τους τίναξε στην άλλη άκρη της καμπίνας, τα έξαλα της βάρκας είχαν ανοίξει προσκρούοντας πάνω στην ξέρα, η Ιρίνα μισάνοιξε τα μάτια πνίγοντας ένα στεναγμό.

Ο Νίκος μίλησε ψιθυριστά.

- Μήπως είναι καλύτερα για κάποιες μέρες να μείνετε σπίτι μου;

Η Ιρίνα άνοιξε το σημειωματάριο και διέγραψε τον αριθμό δέκα τραβώντας μια οριζόντια γραμμή πάνω στη λέξη «Ωδείο», στο εννέα, δίπλα στη «Σχολή Μουσικής» σημείωσε ένα ερωτηματικό, ήταν μόλις το δεύτερο κι η λίστα μικρή, τα περιθώρια στένευαν, κόντευε μήνας και έπρεπε να βρει επειγόντως δουλειά, δεν μπορούσε να μένει κι άλλο στο σπίτι του Νίκου, όχι ότι του ήταν βάρος, μα είχε αποφασίσει να ζήσει μόνη με τη Γετέρ, θα εξηγούσε στον Αϊντίν, είχε κουραστεί με όλα αυτά, είχε ανάγκη να ηρεμήσει, ήθελε χρόνο να σκεφτεί, να μαζέψει δυνάμεις, αν η λίστα τέλειωνε άδοξα θα έβγαζε την άλλη, με τις ταβέρνες και τα καφέ.

Το τηλέφωνο κουδούνισε τρεις φορές, το συνθηματικό του Αϊντίν, μέσα στο μήνα είχαν συναντηθεί μια φορά μόνο κι αυτή σ' ένα καφέ, στο σπίτι δεν ερχόταν για να μην εκθέσει το Νίκο, της φάνηκε βαρύς, της είπε πως ο κλοιός έσφιγγε, η αντιτρομοκρατική είχε επικεντρώσει τις έρευνές της αποκλειστικά στους πολιτικούς πρόσφυγες, άλλαζε σπίτι καθημερινά, είχαν αρχίσει και οι πρώτες προσαγωγές από τη μειονότητα, στο χορό είχαν μπει και οι μυστικές υπηρεσίες της χώρας του.

Κλείνοντας το τηλέφωνο άκουσε τα κλειδιά στην πόρτα, ο Νίκος όρμησε στο σαλόνι μ' ένα μπουκάλι παραμάσχαλα και με μια θεατρική κίνηση πήρε στην αγκαλιά του τη Γετέρ κάνοντας πως χορεύει μαζί της το αγαπημένο τους βαλσάκι.

- Πως περάσατε σήμερα, ρώτησε μουρμουρίζοντας σε ρυθμό τρία τέταρτα.

- Καλά, αλλά προς τι το κρασί;

- Δεν είναι κρασί είναι σαμπάνια. Είχα μια ευχάριστη εξέλιξη στη δουλειά και είπα να το γιορτάσω. Θα πεις μαζί μου;

Και χωρίς να περιμένει απάντηση άφησε κάτω τη μικρή κι άνοιξε με θόρυβο τον καμπανίτη καλώντας την Ιρίνα να αφουγκραστεί το χαρακτηριστικό ήχο που κυλούσε στα κρυστάλλινα ποτήρια.

- Άσε με εμένα, εσύ τι έκανες;

- Πήγα να με ακούσουν σ' ένα ωδείο και μια μουσική σχολή.

- Και;

- Από τη σχολή θα μου απαντήσουν σε δυο τρεις μέρες. Έδωσα το τηλέφωνο σου.

Ο Αϊντίν ανασήκωσε το πάνω χέιλος του μπροστά στον καθρέφτη, μονάχα το χαμόγελό του θύμιζε πως ήταν ο Αϊντίν Αρντάς, την πρώτη φορά δυσκολεύτηκε να τον αναγνωρίσει ακόμα κι η Ιρίνα, φόρεσε το λειωμένο δερμάτινο, δεύτερο χέρι από το παζάρι, τα κομμένα στα ακροδάχτυλα γάντια, ενθύμιο από το Τριεθνές και κατέβασε ως χαμηλά το πλατύγυρο καπέλο, τα φρύδια του έσμιζαν, η Ιρίνα του το είχε δηλώσει ξεκάθαρα, η απόφασή της ήταν αμετάκλητη, εδώ και μήνες την έβλεπε μόνο στην βδομαδιάτικη συνάντησή τους και κάθε φορά οι ελπίδες του λιγότευαν, έπρεπε να το πάρει απόφαση, να δει τη ζωή του από δω και πέρα, τα πράγματα φαίνονταν να καλμάρουν, μόλις συμπλήρωνε τα ένσημα θα έκανε αίτηση για άδεια παραμονής, δουλειά είχε μπόλικη στο Ολυμπιακό έργο, μα τα συνδικάτα αδειανά από μετανάστες, εκεί έβλεπε το μέλλον του και στον αγώνα των προσφύγων, δεν αρεσκόταν να ψαχουλεύει το παρελθόν και τη δουλειά του δεν την είχε επιλέξει, μα δεν είχε μετανιώσει ούτε στιγμή που γεννήθηκε εργάτης και τους αστούς δεν τους μισούσε, στο βάθος τους λυπόταν.

Ο Νίκος στερέωσε σχολαστικά το μουστάκι κάτω από τη μύτη, την τελευταία φορά είχε ξεκολλήσει και λίγο έλειψε να ρεζιλευτεί, κοίταξε το ρολόι και φόρεσε στα γρήγορα την ξεθωριασμένη καπαρντίνα, τα σκούρα γυαλιά και το πλατύγυρο καπέλο, κάθε φορά η ίδια αίσθηση, η ίδια επιθυμία, σαν να έδινε ραντεβού με τον αληθινό εαυτό του, από την εταιρεία είχε παραιτηθεί και είχε βρει δουλειά σ' ένα μικρό μελετητικό γραφείο, άλλο κι αυτό να ανοίγεις σαμπάνιες όχι για την προαγωγή σου, αλλά για τη παραίτησή σου, η φυγή της Ιρίνας ήταν αναμενόμενη, κάποτε θα γινόταν κι αυτό, άλλο όμως να περιμένεις κάτι κι άλλο να σου συμβαίνει, είχε αφήσει μια χαραμάδα να χει σε κάτι να ελπίζει, τι περίμενε στη ζωή του, αυτό το Σαββατόβραδο.

Η Ιρίνα ντύθηκε αργά, σαν τελετουργικό, φόρεσε προσεκτικά την περούκα, το σκούρο χρώμα της τόνιζε ακόμα περισσότερο τ' ανοιχτόχρωμα μάτια της, έβαλε λίγο κοκκινάδι στα χείλη και πήρε από το χέρι τη Γετέρ, η πρόσληψη στη Μουσική Σχολή ήταν ότι καλύτερο της είχε συμβεί, ο ιδιοκτήτης, ένας μεσόκοπος με ευγενικούς τρόπους κρατούσε από τα μέρη της, οι γονείς του εμιγκρέδες είχαν εκδιωχθεί λόγω της αριστοκρατικής καταγωγής τους, ο μισθός της αρκετός για να νοικιάσει ένα αξιοπρεπές δωάρι, επί τέλους η τύχη της είχε χαμογελάσει, κάθε φορά πήγαινε στη συνάντησή όλο και πιο σίγουρη για την απόφασή της, μόνο έτσι θα μπορούσαν να βρίσκονται πια, στη Σχολή είχε γίνει περιζήτητη, την επόμενη βδομάδα θα έδινε την πρώτη της συναυλία, όχι βέβαια στο Θέατρο των Ηλυσίων Πεδίων ή στη χρυσοποίκιλτη αίθουσα του Μεγάρου μουσικής της Βιέννης, όπου ονειρευόταν πως θα συμμετείχε με την κρατική ορχήστρα της χώρας της, μα κάτι ήταν κι αυτό.

Ο Νίκος έφτασε καθυστερημένος, η Ιρίνα είχε κουρδίσει και ο Αϊντίν δοκίμαζε τις πρώτες νότες, ζήτησε συγγνώμη για την αργοπορία και φόρεσε με γρήγορες κινήσεις το ακορντεόν, χουχούλιασε τα χέρια του, πήρε βαθιά ανάσα, έτοιμος, είπε και τους κοίταξε στα μάτια, ξεκίνησαν με το Γαλάζιο Δούναβη και συνέχισαν με την Ωραία Κοιμωμένη, το βαλσάκι της επιστροφής το κρατούσαν πάντα για το τέλος, μα το δημοφιλέστερο όλων σε κάθε τους συνάντηση ήταν η Μασκαράτα του Χατσατουριάν, τότε η ατμόσφαιρα ζώηρευε και έκαναν την εμφάνισή τους τα πρώτα βήματα σε ρυθμό τρία τέταρτα, το ρεπερτόριο τους περιελάμβανε μόνο βαλς και κάποια ζευγάρια έδιναν ραντεβού αποκλειστικά για να χορέψουν, παρά το κρύο ο κόσμος κυκλοφορούσε, το στέκι τους ήταν πέρασμα και ποτέ δεν τους έλειψαν οι ακροατές, η μόνιμη πελατεία τους όλο και πλήθαινε, το ζευγαράκι στο απέναντι παγκάκι είχε γίνει φαν τους, όπως και ο νεαρός με τα μακριά μαλλιά και τα γυαλιά με τον παλιομοδίτικο σκελετό, μπροστά τους στην ανοιχτή θήκη του βιολιού άρχισαν να πέφτουν τα πρώτα κέρματα, η Γετέρ χαμογελούσε πονηρά, του χρόνου της είχαν υποσχεθεί κουαρτέτο,

Ο Γρηγόρης περίμενε υπομονετικά να μπει στο οπτικό πεδίο του Νίκου, να πέσει πάνω στο βλέμμα του, να διασταυρωθούν οι ματιές τους, αμέσως με μια διακριτική κίνηση έβγαλε τα γυαλιά και τράβηξε πίσω τα μακριά αχτένιστα μαλλιά του, η ουλή φάνηκε τόσο, ώστε να γίνει αντιληπτή από το Νίκο, την περίμενε πως και πως αυτή τη στιγμή, να τον δει να γουρλώνει τα μάτια και να τον κοιτά με έκπληξη αλλά και θαυμασμό, ναι, ήταν σίγουρος πως η επικήρυξη του προκαλούσε το θαυμασμό στην παρέα των φοιτητικών του χρόνων, αλλά και στους συγγενείς και φίλους, σαν να τους άκουγε να λένε, ποιος να το περίμενε! ο Άφαντος! είχε βέβαια ατράνταχτο άλλοθι, θα μπορούσε να είχε παρουσιαστεί στην αστυνομία από την πρώτη μέρα, μα η επικήρυξη τον εξίταρε, τού έδινε λόγο ύπαρξης, ήταν μια μορφή δουλειάς κι αυτή, ένα κάποιο επάγγελμα, ίσως το μόνο που του ταίριαζε, το πότε επί τέλους θα σταθείς σε μια δουλειά, δεν θα το ξανάκουγε ποτέ πια, τον καιρό που εργαζόταν ζήτημα να είχε παραμείνει στον ίδιο εργοδότη πάνω από μήνα, από την πρώτη βδομάδα άρχιζε τους καβγάδες και πάνω στο μήνα αν δεν του έκαναν τη χάρη να τον απολύσουν παραιτούνταν, δεν την άντεχε τη δουλειά ο Γρηγόρης, τον έπνιγε, δεν έβρισκε άλλωστε και κάτι να του κινήσει το ενδιαφέρον, να τον συνεπάρει, η επιστήμη της ταξικής πάλης του είχε μάθει όλα τα μυστικά παραγωγής της υπεραξίας, όσα δεν ήξερε κανένα αφεντικό του, κι αυτούς τους έβλεπε τόσο μικρούς που δεν σήκωνε μύγα στο σπαθί του, μπορεί η έντονη πολιτική του δράση να μην του είχε επιτρέψει να τελειώσει τη φιλοσοφική, αλλά γι' αυτόν δεν είχε καμιά σημασία, συστηνόταν ως φιλόλογος και στο χωριό του είχαν σφάζει τρία αρνιά για να γλεντήσουν το πτυχίο του, άλλωστε όλες οι δουλειές όπου είχε περάσει είχαν να κάνουν με εκδοτικούς οίκους και βιβλιοπωλεία, ήταν τάχα επιλογή δική του να μην εργαστεί στην εκπαίδευση, τον πρώτο καιρό δούλεψε ως διορθωτής, μα δεν στέριωσε, παρενέβαινε στο κείμενο, λογοτέχνιζε, έτσι του έλεγαν οι εκδότες και από διορθωτής μετατάχτηκε σε επιμελητής, η επιμέλεια κράτησε λίγο παραπάνω μα είχε κι αυτή άδοξο τέλος, δεν τα βρισκε με του συγγραφείς, τέτοια υπεροψία και ξιपाσιά δεν υποφερόταν, έπρεπε να υποτάσσεται στην κάθε ιδιοτροπία των εκκεντρικών διάδοχων του Τολστόι και του Φλομπέρ, των οποίων τα πονήματα δεν πουλούσαν επειδή δεν είχαν την κατάλληλη προβολή, έτσι εξιλαστήριο θύμα ανάμεσα στους συγγραφείς και τους εκδότες κατέληξε υπεύθυνος πωλήσεων σε βιβλιοπωλεία, στην αρχή του άρεσε να ξεστραβώνει τον κόσμο, να προτείνει στον καθένα το βιβλίο που του ταιριάζει, μα στην πορεία στράβωσε κι αυτό, αιτία οι σχέσεις του με τους συναδέλφους, αν και δεν είχαν διαβάσει στη ζωή τους ένα βιβλίο ολόκληρο, αυτός τους φερόταν ως ίσος προς ίσον, με επιείκεια και συναδελφικότητα, μα αυτοί το

προσλάμβαναν ως ένδειξη αδυναμίας, ότι δεν μπορούσε να τους επιβληθεί, να μάθεις να κρατάς τη θέση σου τον παρότρυναν οι εργοδότες του, μάλλον δεν είχε συνειδητοποιήσει πως τα πράγματα είχαν αλλάξει, πως για να επιβιώσει έπρεπε πια όχι να στηριχτεί αλλά να ανταγωνιστεί το διπλανό του, ο ρομαντισμός του κινδύνευε να γίνει γραφικός, πήρε τα μέτρα του, έτσι κάποια μέρα τους ανακοίνωσε πως στο εξής θα έπρεπε να του απευθύνονται στον πληθυντικό, τα μισόλογα, οι ειρωνείες και τα νεύματα πίσω από την πλάτη του ήταν θέμα χρόνου να μετατραπούν σε καζούρα, δεν αναζήτησε αλλού δουλειά, βολεύτηκε με το ταμείο ανεργίας, καλύτερα έτσι, βρήκε την ησυχία του και τη μοναξιά του, όταν τέλειωσε το ταμείο η αλήθεια είναι πως ξαναβγήκε στη πιάτσα, αλλά οι παλιότεροι έκαναν πως δεν τον ήξεραν και οι νεότεροι τον αγνοούσαν, όλα θα μπορούσε να τα υπομείνει αλλά όχι αυτό, να περνά απαρατήρητος, άγνωστος, έμπαινε στους εκδοτικούς και τα βιβλιοπωλεία και δεν του έδινε σημασία κανείς, από τότε δεν ξαναπάτησε το πόδι του στα παλιά στέκια, ξενοίκιασε την γκαρσονιέρα και έγινε άφαντος, και στους συγγενείς μήνυσε να μην τον ψάξουν, άφησε τα μαλλιά του να μακρύνουν για να κρύβουν την ουλή στο μέτωπο, παράσημο των φοιτητικών διαδηλώσεων και φόρεσε τζάμια με χοντρό σκελετό για να μην τον αναγνωρίζουν, άλλαξε και τ' όνομα του και άρχισε να παρακολουθεί τους παλιούς του φίλους, σε κάποιους έστελνε ανώνυμα μηνύματα, την ιστορία στο τριεθνές την ήξερε, την είχε ακούσει ουκ ολίγες φορές από το Νίκο, άλλωστε αυτός του είχε τηλεφωνήσει για τη σύλληψη του Αϊντίν παραποιώντας τη φωνή του, είχε πληροφορηθεί για τη δίκη στην Επιτροπή αλληλεγγύης, αυτή ήταν και η ενασχόληση του τώρα πια, κρατούσε το κυλικείο της και τα βράδια αποκοιμόταν στην αποθηκούλα της, έτσι αργότερα είχε γίνει μάρτυρας όλων των επισκέψεων του Νίκου στην Επιτροπή, αλλά και τη μια και μοναδική της Ιρίνας, ο ίδιος της είχε αποκαλύψει ότι είχε δοθεί χάρη στον Αϊντίν.

Τα χρόνια περνούσαν ανέξοδα, χωρίς να αφήσουν ένα σημάδι πίσω τους, μια μυρουδιά, ένα άκουσμα, μέχρι που άκουσε για τη δεύτερη σύλληψη, τη δραπέτευση και τον ερχομό του Αϊντίν, αποφάσισε αμέσως να τον εντάξει στον κατάλογο του, δεν άργησε να επαληθευτεί για την ορθότητα της επιλογής του, η παρέμβασή του όταν οι φασίστες του την είχαν στημένη ήταν καθοριστική, ας όψεται το ψεύτικο πιστόλι, όταν με τον ερχομό και της Ιρίνας τους παραφύλαξε να μεταμφιέζονται, η πρώτη του αντίδραση ήταν να βάλει τα γέλια, μα δεν έλειψε από κανένα Σαββατόβραδο στον πεζόδρομο, σήμερα μόλις αποφάσισε να αποκαλυφθεί.

Ο Νίκος πριν προλάβει να αντιδράσει τον είδε να χάνεται ανάμεσα στους διαβάτες του πεζόδρομου, σκέφτηκε να τρέξει πίσω του, να τον προφτάσει, δεν είχε νόημα, δεν ήταν παρά ακόμα μια από τις απρόσμενες εμφανίσεις του, μα και να τον προλάβαινε τι θα είχαν να πουν, να συνομολογήσουν, τα μυστικά τους δεν μπορούσαν να συνδιαλαγούν, ακόμα τουλάχιστον, η αλήθεια είναι πως δεν μπήκε ποτέ σε δίλλημα, θα παραδινόταν την επόμενη στιγμή που θα συλλάμβαναν το Γρηγόρη, είχε σκεφτεί και τις πρώτες του δηλώσεις, τις είχε αποστηθίσει, είχε ετοιμάσει και το σακίδιο με τα απαραίτητα, ποιος το περίμενε τα πράγματα να πάρουν τέτοια τροπή, η ζωή είναι απρόβλεπτη, σε αιφνιδιάζει με τις αποφάσεις της.

Εκείνο το βράδυ τα χέρια του ήταν υγρά και η αναπνοή του κόμπιαζε, δεν είχε κοιμηθεί λεπτό, τα γεγονότα αλέθονταν στο μυαλό του χωρίς να βγάζει άκρη, αδυνατούσε να βάλει τα πράγματα σε μια σειρά, να περπατήσει τη σκέψη του από την αιτία στο αποτέλεσμα, να πιάσει την άκρη του νήματος, όπως έκανε παλιά, τότε που πίστευε στην ενότητα του κόσμου, τώρα πια δεν πίστευε σε τίποτα, ούτε στους συλλογικούς αγώνες, ούτε καν στη συλλογική μνήμη, ο κόσμος διαλυμένος να σκύβει να μαζέψει τα κομμάτια του, το πρωί στη δουλειά με τους κανόνες του παιχνιδιού και

το βράδυ να βγάζει τη μάσκα, μέχρι που κάποια μέρα ανακάλυψε πως είχε κολλήσει στο δέρμα του, σαν το καμένο πρόσωπο της κοπέλας που τον φίλησε στη χώρα του Βορρά, από εκεί είχε αγοράσει και το σιδερικό, ο Στόικο τον είχε πείσει πως χωρίς αυτό δύσκολα θα έφτανε σώος στη χώρα του, μα ευτυχώς δεν χρειάστηκε ούτε να το αγγίξει, στα σύνορα τον θυμόταν, δεν τον έψαξαν.

Το πρωί έριξε μπόλικο νερό στο πρόσωπο του και έχωσε το σιδερικό στην τσέπη έχοντας πάρει την απόφαση του, του έφτανε να δει τη φάτσα του να τον εκλιπαρεί, να πέφτει στα γόνατα, να ταπεινώνεται, στο τέλος θα τον έφτυνε και θα του έτριβε την παραίτηση του κατάμουτρα, τον μισούσε, όταν τέντωσε το χέρι του και τον σημάδεψε είδε στα μάτια του όλες τις εκδοχές της έκπληξης και του τρόμου, μα αμέσως τον είδε να ανασυντάσσεται και να βγάζει αυτό το ψεύτικο γέλακι, το είχε δει πολλές φορές αυτό το αποκρουστικό ανθυπομειδίαμα, μα τώρα πίσω από αυτό έκρυβε τη λιγοψυχία του, ήταν βέβαιος πως είχε μουσκέψει το παντελόني του, του ζήτησε να πέσει κάτω μα εκείνος αντί να τον υπακούσει έβαλε τα γέλια, γέλια τρανταχτά, εκκωφαντικά που του τρύπησαν τα αυτιά, τερτίπια μάλλον για να νικήσει το φόβο του, από στιγμή σε στιγμή θα άρχιζε να μυζοκλαίει και να τον εκλιπαρεί, μα τον είδε να σοβαρεύει και να του μιλά αδιάλειπτα, τα λόγια του κουβαλούσαν ένα βουητό που δεν έλεγε να κοπάσει, το χέρι του Νίκου άρχισε να τρέμει, τον είδε τότε να αλλάζει ύφος και το πρόσωπο του να γίνεται αλαζονικό και ξιπασμένο, σαν αυτό που φορούσε στα μίτινγκ της εταιρείας, κάποια στιγμή τον είδε να ανασηκώνει υπεροπτικά το αριστερό του φρύδι, τότε ακούστηκε ο υπόκωφος ήχος του σιγαστήρα και αμέσως τον είδε να γέρνει πάνω στο γραφείο, από εκείνη τη στιγμή όλα καθάρισαν μέσα του, απέκτησε τον απόλυτο έλεγχο των πραγμάτων, έκανε μια ψύχραιμη εκτίμηση της κατάστασης και πήρε όλα τα απαραίτητα μέτρα, ίσως τελικά να ήταν ο μόνος τρόπος για να μην καταλήξει να γίνει σαν αυτόν, ίσως έτσι να ξεκαθάρισε τους λογαριασμούς με το μελλοντικό εαυτό του, φεύγοντας έκανε μια μικρή παράκαμψη ως την παραλιακή, στάθηκε σ' ένα έρημο άνοιγμα και κατέβηκε ως τα βράχια, άκουσε τον παφλασμό που κάνει ένα σίδηρο όταν πέφτει στο νερό κι αμέσως το δειλό φτερούγισμα ενός γλάρου, παντού σιωπή, στο βάθος η γραμμή του ορίζοντα ατέρμονη μονοκοντυλιά, ο ουρανός κατσοφιασμένος κι η θάλασσα ακατάδεκτη, καταμεσίς του πελάγους ένα φορτηγό έμοιαζε ακίνητο, αρόδο, μα όταν ξαναγύρισε το βλέμμα του είχε χαθεί πίσω από τα βράχια, κάπου είχε διαβάσει πως οι πιο δραματικές μεταμορφώσεις συμβαίνουν μέρα τη μέρα, ανεπαίσθητα και αδήλωτα, σαν τις ρυτίδες που μας ζαρώνουν, θυμήθηκε τον τίτλο του βιβλίου: «Διαδοχικές καταστάσεις ισορροπίας».

Ακούγοντας τα πρώτα φαλτσαρίσματα του ακορντεόν, η Ιρίνα έβγαλε ένα μορφασμό δυσαρέσκειας, τώρα τελευταία δεν ανεχόταν την παραμικρή παραφωνία, ο Αϊντίν άφησε να του ξεφύγει το χαρακτηριστικό αιγίματικό γέλακι του και έκανε ένα νεύμα στη Γετέρ, η μικρή του απάντησε μ' ένα πλατύ χαμόγελο και άρπαξε από τα χέρια της μητέρας της το βιολί, το δοξάρι γλίστρησε μαλακά πάνω στις χορδές απελευθερώνοντας τις πρώτες νότες από το βαλσάκι της επιστροφής.